

MOLDO KILIÇ'IN İLK KİTABI “BUUDAYIKTIN TOYU” BİR DESTAN SAYILABİLİR Mİ?

Muharrem ÖÇALAN (1)

Destan kelimesi, Türkçe sözlükte ikisi edebî tür, biri kelime çeşidi olmak üzere üç mânâ ile verilmiş: **destan (is. Far. Destân) 1. Tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir, epope2. Ed. Bir kahramanlık hikâyesini veya bir olayı anlatan, koşma biçiminde, ölçüsü 11 hece olan halk şiiri. 3. Ed. Çağdaş Türk edebiyatında biçim ve içerik yönünden, geleneksel destanlardan ayrılık gösteren uzun kahramanlık şiiri. (2)**

Prof. Dr. Emine Gürsoy -NASKALİ Belleten'deki “Destanın Tarifi” başlıklı yazısında: “Destan için bir hudut çizmek istiyorsak ve ‘destan işte Manas’tır’ diyorsak, muhteva farkı olsa bile Kalevela’ya da anlatım benzerliği sebebiyle destan olarak tanımlıyorsak destan terimini ‘epos’a (Kırgızların “comok”una, Yakutların “olongo” suna) karşılık olarak büyük eserler için kullanalım”(3) diyor.

Tebliğimize konu olan *Buudayıktın Toyu* adlı eser, Kırgız Türklerinin milliyetçi aydını yazar *Moldo Kılıç*'in ilk kitabıdır. (4) Kitap, kapak içinde *Poema-Comok* olarak isimlendirilmiştir. Kitap, 858 mısralık bir manzume ve 13 satırlık bir mensurdan oluşmaktadır. Manzum kısımları 7,8,9, 10 heceli mısralarla 4+3, 5+3/4+4, 5+4, 6+4 duraklı karışık hece ölçüsü ile yazılmıştır. Uyak çeşitlerinin hemen hemen hepsini görmek mümkündür. Benzer mısra tekrarları, redifler ve iç ses benzerlikleri ile manzume oldukça akıcı bir üslûpla kaleme alınmıştır. Ezber kolaylığı ve müziğe uygunluk özelliklerini taşımaktadır.

Biz, bu eserin daha çok içeriğindeki simgeler ve taşıdığı kültürel unsurlar yönüyle destan sayılıp sayılmayacağı ile ilgilendik. Bunu araştırırken de bu manzumenin arka planında nelerin olabileceği hakkında bazı mülahazalarda bulunmayı gerekli gördük.

“Destanların teması çoğu zaman bir arayıştır” (5) sözü, özellikle bu eser konusunda bizi düşündürdü. *Moldo KILIÇ*'in, muhtemelen atalarından duyduğu birtakım hikâyeleri manzum olarak kaleme alışı acaba hangi arayışın ya da saklanışın göstergesiydi?

Çocukken işittiğimiz Zümrüdü Anka kuşunu anımsatan tasvirlerle donatılmış *Buudayık Kuşu*, bir halk kahramanını mı temsil ediyordu? Öyle bir kuş ki bu, bütün kuşlar etrafında ve hizmetindedir. O, bütün kuşların beyidir.

Camı kuştun törösü -	Tüm kuşların beyi,
Buudayık tamaşaya çığıptır,	Yırtıcı Kuş, temaşaya çıkmıştır.
Kabar salıp kuştardı	Kuşlara haber salıp,
Birin koyboy cıyıptır .	Hepsini biraraya yığmıştır.
On ılaçın on tuygun	On laçın(doğan), on atmaca,
On çagında karoolu,	Sağ tarafında koruyucu bekçi,
Bêş ılaçın , bêş tuygun,	Beş laçın, beş atmaca
Bêş çagında karoolu.	Beş tarafında koruyucu bekçi.
Tuştap uçkan turumtay,	Sağa sola süzülerek uçan Turumtay doğanı,

¹ Dr., Sakarya Üniversitesi. (Bu tebliğ; Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nün 22-23 Kasım 2000 tarihinde düzenlediği “Geçmişten Günümüze Destan” Konulu Uluslararası Bilgi Şöleninde Sunulmuştur.)

² Türkçe Sözlük, TDK yy.1998, Ankara 568. Sh.

³ Destanın Tarifi, Emine Gürsoy-Naskali, TDAY, Belleten, 1992, 7.sh.

⁴ *Buudayıktın Toyu*, *Moldo Kılıç*, Ttk. Çeviren M. Öçalın , yayımlanmamış çeviri, Kapak ibaresi ‘*Algaçkı kitemim*’

Candap uçkan cagalmay . **Yan yan uçan Cagalmay doğanı,**
Kırdap uçkan kırğık, **Eğri büğrü uçan yavru atmaca,**
Töö kötörgön taz kara, **Deve kapan Kuzgun,**
Tuu bëlğisi karkıra . **Tuğ (Bayrak) nişanesi Turna,**
Eşik aga bürkütsün, **Hizmetçibaşları Karakuşlar,**
Çındap açuusu këlğendè **Cidden hırsı geldiğinde,**
Calpı kuştu ürkütsün . **Bütün kuşları ürkütsün. (6)**

İslamiyetten önceki Türk destanlarında muhalif varlık rolünde yer altı dünyasından gelerek destan kahramanı ile cedelleşen Erlik Han'ın temsilcisi ya da Deli Dumrul'un Azrail'i acaba burada Buudayık Kuşu kılığında mıydı? Naskali hocamızın zikrettiğimiz makalesini tekrar okurken hemen her cümle bize bunları düşündürdü. Zira hocamızın ;"Bazen aranan şey, gövdesini geride bırakmış olan bir ruh olabilir. Bu destanlarda ruh, gövdeden ayrılabilir ve sonra cansız bir varlığın içinde barınabilir ama çoğu zaman bir kuş biçimini alır." (7) ifadesiyle de sözkonusu comokun kahramanı olan Buudayık Kuşu örtüştü. Çünkü comokta aranan şey, Buudayık Kuşu'dur.

"Destanlarda sıkça görülen bir motif de uzun süren ve akıl almaz uzaklıklara yapılan yolculuklar olmasıdır." (8) Bu comokta da Abalkan Vadisinden, Erkin Too'ya; Velilerin yolundan Mekke ile Medine'ye; yayla dağlardan yeşil ovalara, çatal sırtlardan ıssız tepelere,vadilerden ormanlara ve nehir yataklarına kadar uçsuz bucaksız bir yol haritası var.

Destan kahramanının niteliklerinin abartılı bir biçimde verilmesine de bu comokta rastlıyoruz. Kahramanımız olan Buudayık Kuşu öylesine kuvvetli bir kuş ki avın üstüne atıldığında ne bulduysa kapıyor:

Kösö kuyruk, kök dañıt, **(Yırtıcı Kuş); Köse kuyruk (tavşan) , kır köpek,**
Karışkır aldı buudayık. **Bozkurt aldı .**
Çağarak kuyruk, çaar con, **Burma kuyruk(lu), alaca sırt(lı),**
Colbors aldı buudayık. **Kaplanı aldı.**
Tündö - tündö cügürgön **Gece gece koşturan**
Tülkünü aldı buudayık. **Tilkiyi aldı.**
Karañıda cügürgön, **Karanlıkta koşturan**
Karsak aldı buudayık. **Kır tilkisini aldı.**
Tëktirdëgi tëkëni, **Tepedeki tekeyi (Dağ keçisi)**
Tërip aldı buudayık. **Derip aldı.**
Kuyaluşta kulcanı **Irmak ağzındaki dağ koçunu**
Kuup aldı buudayık. **Takip edip aldı Yırtıcı Kuş.**
Eñkëyiştè eçkini **Yamaçtaki keçiyi,**
Eñip aldı buudayık. **Pençeyip aldı .**
Adırdadı arkardı **Tepecikteki dişi dağ koyununu,**
Anı aldı buudayık. **Onu (da) aldı Yırtıcı Kuş.**

⁵ Naskali,a.g.e., 4.sh

⁶ Buudayıkın Toyu, 5., 6. sh.

⁷ Destanın Tarifi, Emine Gürsoy-Naskali,TDAY, Belleten, 1992, 4.sh.

⁸ Naskali, aynı yer

Badaldadı maraldı	Fundalıktaki ceylanı
Barıp aldı buudayık.	Varıp aldı.
Arsañ- arsañ cügürgön,	Ağır ağır yürüyen
Ayuu aldı buudayık.	Ayıyı aldı Yırtıcı Kuş.
Tişin kır taşka bülögön,	Dişini kır taşta bileyen,
İrsin cêrdên tilêgên,	Kismetini yerden dileyen,
Çöp tamırğa toybogon,	Ot köküne doymayan,
Kaçırganın koybogon,	Saldırdığını (sağ) koymayan,
Kaman aldı buudayık.	Yaban domuzunu aldı Yırtıcı Kuş.
Abalkanday Canıbêk	Abalkan'dan Canıbek,
Oygo salsa buudayık,	Yırtıcı Kuşu vadiye salsa,
Oydon emê koybodı.	Vadide birşey koymadı.
Toogo salsa buudayık	Yırtıcı Kuşu dağa salsa
Toodon emê koybodı.	Dağda birşey koymadı (9)

Destanın tarifinde; “bir amaç için yolculuğa çıkıldığından ve sonunda bir eş ya da sürü sahibi olduğundan” söz edilmektedir. (10) Bu comokta da yolculukların sonunda ya Buudayık Kuşu ele geçirilmekte ya da Buudayık Kuşu , avlarını ele geçirmektedir. Kahramanımız ele geçirilmektedir lâkin hile ile ele geçirilmektedir. Üstelik onu hile ile yakalayanın “**Döş etini oymadıkça, böğür etine doymadıkça**” da ne ele ne kola konmakta, ne de içeri girmektedir! Bu motif bize, Promété efsanesindeki :”Her gün bir kartal gelip, Zeus’un kızarak Kaf Dağı’nda bir kayaya bağlatığı Promété’nin ciğerini yemesi” olayını değişik bir biçimde olmak üzere hatırlatmaktadır.

Buudayık Kuşu’nu ele geçirenin hediyesi ise bir başka destan unsurunu açıkça ifade etmektedir. O da Türk folklorunda en çok kullanılan **Dokuz motifidir**.

Eski Türk inanışındaki insanın yaratılışı ile ilgili efsanelerde DOKUZ sayısı önemli bir yer tutar. “Dalsız budaksız bir ağaç bitmişti. Bu ağacı Tanrı gördü ve buna ‘DOKUZ tane dal bitsin’ dedi. Ağaçta DOKUZ tane dal bitti. Tanrı yine şöyle dedi: DOKUZ dalın kökünden DOKUZ kişi türesin ve bunlardan DOKUZ ulus olsun...” (11)

DOKUZ sayısı, Yakut Türklerinden Altay Türklerine; Yenisey Tatar Türklerinden Oğuz boylarına kadar hemen her Türk boyunda önemli bir yer tutar. “DOKUZ doğurmak’, ‘Adı çıkmış DOKUZA inmez sekize’, ‘Dil, DOKUZ boğumdur...” gibi deyimlerimize kadar sirayet etmiştir. Ayrıca bu simge, sadece eski Türk inanışı ile de sınırlı bir folklorik değer değildir. İslâm tasavvufunda da gök , DOKUZ kattır.

Oğuz Kağan, Ergenekon ve Manas destanlarında da sıkça başvurulan DOKUZ- DOKUZLAMA [Dokuz gün sonra Oğuz’un atını getirdi. (O.K.Destanı); DOKUZ OĞUZ (Ergenekon); Manas’ın dirildiği gerçekse koyundan DOKUZ alayım, sığırdan DOKUZ alayım, Kırk çüranın her biri için birer DOKUZ gene dilek edip kurban edeyim (Manas)] motifine, Buudayıkın Toyu isimli comokta da şu şekilde rastlamaktayız:

At baştağan bir toguz ,	-O da bana- Başında at bulunan bir dokuzluk,
Anı bêrdi bêgîlik ,	Onu verdi karşılık .

⁹ Buudayıkın Toyu, 14- 16. sh.

¹⁰ Naskali, a.g.e.

¹¹ A.K.İnan, Tarihte ve Bugün Şamanizm, TTK Basımevi, 1972, s.12

Töö baştağan bir toguz ,	Başında deve bulunan bir dokuzluk,
Munu bèrdi bègilik .	Bunu verdi karşılık.
Koy baştağan bir toguz,	Başında koyun bulunan dokuzluk,
Dağı bèrdi bègilik.	Daha verdi karşılık.
Uy baştağan bir toguz,	Başında inek olan dokuzluk,
Anı da bèrdi bègilik.	Onu da verdi karşılık . (¹²)

Bu comokta Finlilerin *Kalevala* destanında yer alan *Lemminkainen* ile özellikler bakımından örtüşen bir kişi de yer almaktadır ; kuş dili bilen *AvcıKaratölök*. Gene Naskali hocamızın yazısında *Lemminkainen*'in efsanesi şöyle nakledilmektedir : “*Lemminkainen uğursuz diyara gelin bulmaya gider, annesi salmak istemez...Kızın annesi bir geyik yakalayıp getirmesini şart koşar. Sonra yeni bir şartla karşılır. Ağzından ateş saçan atı da getirmelidir. Onu da getirir. Tuonela'da yaşayan kuğuyu da getirmesi şartı koşulur.Burası ölümün mekânıdır.*” (¹³)

Buudayıktın Kuşu comokundaki *Karatölök* de *Lemminkainen* gibi birisidir. Ne var ki farklı özelliklerine (Kuş dili bilmesi, nadir bir avcı olması...gibi) rağmen ikinci kahraman rolündedir. Onun da annesi *Buudayık Kuşu*'nu bulmaya gitmesine razı olmaz.

-Mèn uktum elè , balam , karıdan, -**Evladım, ben ihtiyarlardan şöyle duydum:**

Köptü körgön sarıdan	Görmüş geçirmişlerden
Buudayık karmap alganda	Yırtıcı Kuş yakalayıp aldığında
Bu tapka kirbèyt dèçü elè .	Bu, tava gelmeyecek derler.
Tapka kirsè buudayık	Yırtıcı Kuş, tava gelse
Kolgo konboyt dèçü elè .	Ele konmaz derler.
Kolgo konso buudayık	Yırtıcı Kuş, ele konsa,
Tuurga turbayt dèçü elè .	Tünekte durmaz derler.
Tuurga tursa buudayık	Yırtıcı Kuş, tünekte dursa,
Ündökkö kèlbèyt dèçü elè .	Çağırışa gelmez derler.
Ündökkö kèlse buudayık	Yırtıcı Kuş, çağırışa gelse,
Karmap algan eesinin	Yakalayıp alan sahibinin
Töş etinè toyot dèçü elè	Döş etine doycak derler.
Boor etinè toyot deçü elè .	Böğür etine doycak derler.
Kanın közünö kuyat dèçü elè .	Kanını gözüne koyacak derler.
Anan tabı katuu buudayık	Ondan sonra vahşi Yırtıcı Kuş,
Tapka kirèt dèçü elè .	Tavlanacak derler.
Koygun , balam , sèn barba!	Bırak yavrum, sen gitme!
Azapka mènı - sèn salba ?!	Beni kedere salma ! (¹⁴)

Destanların özelliklerinden biri olarak zikredilen: “*Hadiseleri kadının bakış açısından görme ve zorluklara kadın tarafından çözüm bulunması*”(¹⁵) sadece yukarıdaki bölüm ile de sınırlı değildir. *Buudayık Kuşu* tuzakla yakalandıktan sonra *Karatölök*'ün annesinin ihtiyarlardan duyduğu “*Kuşun şartlar yerine*

¹² Buudayıktın Toyu, 3.sh

¹³ Naskali, a.g.e.

¹⁴ Buudayıktın Toyu, 4.sh

gelmediği takdirde denileni yapmayacağı” durumla karşılaşılır. Burada da çözüm bir kocakarından gelir. Ancak o da şartlı olarak. Comokun 12 satırlık mensur bölümünü de bu olay oluşturmaktadır:

“Buudayıktı kim tapka kirgizsè, samaganın bèrèmin”- dèp car saldı

“Yırtıcı Kuşu kim tavına getirirse, iste(diğ)ini vereceğim!” diye ilan etti.

Anda kalın eldin içinèn kuu kèmpir çıgıp kèlip : - Aldayor

Bunun üzerine halkın içinden kuru (bir) kocakarı çıkıp gelerek : “Çok kolay

hanım, mèn tapka kirgizèmin, mènin samaganımdı bèriñiz, - dèdi,

beyim . Ben, tavına getiririm. Benim istediğimi veriniz.” Dedi.

Han: - Samaganımdı ayt, bèrèmin,- dèdi.

Han: “-Dileğini söyle, vereyim”, dedi.

- Mènin samaganım uşul - on bèş çaştağı balaga alıp bèriñiz,

“- Benim dileğim şudur: - (Beni) onbeş yaşındaki bir gence veriniz,

anan aytamın, - dèdi kèmpir. Han kèmpirdin tilègin orundadı on

sonra söyleyeyim.” dedi kocakarı. Han, kocakarının dileğini yerine getirdi. (Onu)On-

bèş çaşar balaga nikèlèp alıp bèrdi.

beş yaşındaki bir gence nikahlayıp verdi.

Kèmpir : - Buudayıktı kim karmasa oşonu soyguzup, tòş etinèn

Kocakarı: “ -Yırtıcı Kuşu kim yakalarsa onu soyup, dòş etini

oyguzup, boor etinè toyguzup, kanın közünö kuysa, tapka kirèt, cayılıp

oyarak, böğür etini yedirip, kanını gözüne koyarsanız tava gelir, yayılıp

çıkkanda közünö emnè körünsö oşonu alat,- dèdi.

çıktığında gözüne ne görünse onu alır.” Dedi.

Anı ukkan soñ han sayatçını çakırttı. Sayatçı soyorun bilip, elin

Han, onu dinledikten sonra avcırı çağırtdı. Avcı soyorun (başına gelecekleri ?) bilip, elini

cıyıp alıp aytkan kèrèzi:

yüzüne kapayıp söylendi : (¹⁶)

Bütün bu kısmî karşılaştırmalardan sonra hocamızın sık sık müracaat ettiğim *Destanın Tarihi* adlı yazısının 4. Paragrafındaki destanlar için kullandığı benzetme yöntemini buraya alarak takdiri dinleyicilere bırakmak ve kısa bir yorumumla konuyu nihayetlendirmek istiyorum.

Hocam diyor ki: “*Uygulayacağım yöntem dört ayaklı bir masayı tarif ettikten sonra üç ayaklı, kare, dik dörtgen, yuvarlak, oval, çekmeceli masaları, sehpa ve sinileri gözden geçirmeye benzeyecek.*” (¹⁷)

Yorumlarımı desteklemek üzere rahmetli Banarlı hocamızın da feyzine müracaat edelim:

“*Destanlar; halk gözüyle görülen, halk ruhuyla duyulan ve halk hayâlinde masallaştırılan tarihlerdir.*”

(¹⁸)Kanaatimce dört ayaklı bir masa olmasa da en azından iki ayaktan fazla ayağı olan bir masa ile karşı karşıyayız. Comokun yazarı **Moldo Kılıç**, bir Türk milliyetçisi idi. Komünist Rus emperyalizmine karşı koyduğu için öldürüldü. Buudayık Kuşu, efsanevî bir güç olarak her gördüğünü alan, onu punduna getirip yakalamaya çalışanın **böğür etini oyan, tòş etine doyan** sovyet emperyalizmini; **kuş dili bilen Avcı Karatölök,**

¹⁵ Naskali, a.g.e, 5.sh.

¹⁶ Buudayıktın Toyu, 13.sh

¹⁷ Naskali, a.g.e, 1.sh.

Avcı Tımmseyit'in oğlu gibiler, efsanevi güce karşı koyan direnişçileri; onların başına gelenler ise bu güce karşı çıkan binlerce, onbinlerce milliyetçinin uğradığı zulmü temsil ediyor bana göre.

Destanların bir özelliği olarak nitelendirilen “gerçeği aktarma iddiası” var ise burada da böyle bir kaygıyı arayabiliriz. Bunu ararken ünlü Manasçı *Sayımbay Orazbeko(đlu)v'un* dediği gibi: “..gerçekle hâyâl birbirine karışmış” olabileceğini de göz önünde tutmamız gerekir. Bence bu manzum uzun şiirin içinde kullanılan simgelerin her biri, Sovyet esaretinde “millî varlıklarını devam ettirme destanını” yapanları işaret ediyor. Onlar, destanı yaptılar ama yaptıklarını açıkça yazamadılar bile.. Belki de bu comoktaki kahramanların farklı özellikleri, karmaşıklığı, *yapılanın yazıldığı anlaşılmasın* diye kurgulandı. Comoktaki şu unsurlar da benzer şekilde yorumlanabilir.

Anan Abalkanday Canıbék

Aylası caman kêtken soň

Sayatçının balasın

Alıp kèlip soyguzdu.

Töş etinè toyguzdu.

Közünö kanın kuyguzdu. -

Kalğan söögün cıygızdı

Çarayna mènèn çaptadı.

Bulgarı mènèn kaptadı.

Otuz coldun oozuna

Oňdop alıp koyguzdu.

Toguz coldun toomuna

Toptop alıp koyguzdu.

Bèyitinin üstünö

Cok cıgıçtı saygızıp,

Munar kılıp koyguzdu.

Calgız cıgaç saydırıp,

Çınar kılıp koyguzdu.

İndistandan kuş kèlsè,

Munarına tuş kèlsè,

Kuştan zaya boldu dèp,

Duva kılıp ötsün dèp,

Duvası kabil çetsin dèp.

Mèkè mènèn Mèdina

Bul eköönön kuş kèlsè,

Çınarına tuş kèlsè,

Bata kılıp ötsün dèp,

Bata kabil çetsin dèp.

Abalkan'dan Canıbek bunun üzerine

Her çareyi denedikten sonra

Avcının oğlunu

Alıp getirttirerek kellesini vurdurdu (kestirdi).

Döş etinden ziyafet verdi.

Kuşun- gözüne kanını döktürdü.

Kalan kemiklerini yığdırdı,

Zırh (demir/çelik elbise)larla ezdirdi.

Deri çuvallara (tulum/tuluk) doldurdu.

Otuz yolun ağzına

İbret alınsın (diye) koydurdu.

Dokuz yolun düğümüne(kavşağına)

Top top ederek koydurdu.

Mezarının üstüne

Yoksul (züğürt) ağacı saplattırıp,

Koca bir kule (dikili taş) yaptırdı.

Sadece bir ağaç diktirip

(Ona) dayanak olarak bıraktı.

Hindistan'dan kuş gelse,

Dikili taşına rastlasa

“(Bir) kuştan dolayı boşuna öldü” deyip,

Dua edip ötsün diye,

Duası kabûl olsun diye.

Mekke ile Medine

Bu ikisinden kuş gelse,

Dikili taşına rastlasa,

Fatiha okuyup geçsin diye,

Fatihası kabûl olsun diye. (¹⁹)

¹⁸ NSB, Resimli Türk Ed. Tar. 1. Cilt, 2. Sh.

¹⁹ Buudayıktın Toyu, 30-31.sh.

Canbek, emredici bir Polit Büro yetkilisi miydi? **Avcı Karatölök, Avcı Tımmseyit'in balası, Sayatçı**, Rus ajanları mıydı? Denileni yerine getirmedikleri için **ibret alınsın- korku salınsın diye** kellesi koparılan, kemikleri *otuz yolun ağzına, dokuz yolun kavşağına top top yığıldırılan* kimlerdi? Bunlar, *sadıklarını, sandıklarını sarı altınla doldurmak, tüm sıkıntılarını gidermek* vaadleri ile kandırılan muhbirler (avcılar) miydi? Yoksa benim yorumumdaki gibi **o müthiş, efsanevi gücü** tuzağa düşürüp avlamak isteyen özgürlük avcıları mıydı? Kestirmek mümkün değil! Belli ki **o hakim gücün korkusu** Kılıç'ın ifadesine **güç** katmış. Bütün bu güçlü anlatıma rağmen **Moldo(<Molla, okur-yazar, aydın) KILIÇ**, Sovyet zulmünden kaçamamış. Belki de kendisi gibi daha nicelerinin benzer bir akıbetle karşılaşması ona bu kitabını **Kèncè baldar üçün (Küçük Çocuklar İçin)** ibaresiyle çocuklara hitaben yazmaya yöneltmiş. Kırgız çocuklarımız bu muammayı çözeseler bile iyi bir destanı zevkle okuyacaklar.

Biz, biliyoruz ki nice **Moldo KILIÇ**,*“Kuştan zaya bolbadı.”* Belki o ve onun gibilerin mezarları da şimdi ancak bir *züğürt ağacı* ile belli belirsizdir. Mekke ile Medine'den kuşlar gelip onlara makbul dualar okuyor mu bilmem ama biz, Türk milletinin ebediyete kadar yaşaması ve yaşatılması için emek ve can vermiş geçmişlerimizin ruhlarına; *“ Duvabız kabul cètsin dèp”* bir *“Bata”* okuyalım.

Bu vesileyle böyle bir kitabı Türkiye Türkçesine aktarmakla Türk dünyasının kültür ve gönül köprüsüne bir kum tanesi koymuşluğun verdiği hazzı; bu kitabı taşıdığı destanî unsurlar yönüyle böyle bir bilgi şöleninde sunarak sizinle paylaşmaktan duyduğum mutluluğu ifade etmeliyim.